

Aan de minister van Financiën

Plaats en datum: Den Haag, 24 april 2015
Betreft: Kabinetsreactie 'opzet en vraagstelling' beleidsdoorlichtingen
Ons kenmerk: 2015Z07125/2015D15543

Geachte minister,

In de procedurevergadering van de commissie voor de Rijksuitgaven van 23 april 2015 is gesproken over de stand van zaken 'opzet en vraagstelling' beleidsdoorlichtingen. Hierbij breng ik u een verzoek van de commissie over.

Op 19 november 2014 heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitvoering van de motie Harbers c.s. (Kamerstuk 34 000, nr. 36) waarin gevraagd is de Tweede Kamer voortaan ook vooraf te betrekken bij de opzet en vraagstelling van een beleidsdoorlichting. De commissie stelt met tevredenheid vast dat daar door veel ministers inmiddels ruimschoots gevolg aan gegeven is.

Alle Kamercommissies die brieven over voorgenomen beleidsdoorlichtingen hebben ontvangen, hebben ook gereageerd op de voorgestelde aanpak. Daarmee wordt recht gedaan aan wat de motie Harbers c.s. beoogt: meer betrokkenheid van de Kamer bij de aanpak van beleidsdoorlichtingen, heldere verwachtingen vooraf en uiteindelijk kwalitatief betere beleidsdoorlichtingen die aansluiten bij de informatiebehoefte van zowel Kamer als kabinet. Deze informatie moet bijdragen aan lessen en conclusies over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde en te voeren beleid.

Op basis van deze eerste ervaringen ziet de commissie voor de Rijksuitgaven nog punten voor verdere verbetering. Met deze brief wil de commissie graag twee aandachtspunten onder uw aandacht brengen. Het eerste punt heeft betrekking op de procedure van verzending van de brieven met opzet en vraagstelling van de beleidsdoorlichting, het tweede punt betreft de inhoud en vorm van deze brieven.

Procedure

Uit uw brief van 23 november 2014 is op te maken dat u voornemens bent om met ingang van de begroting 2016 de 'opzet en vraagstelling' onderdeel te laten zijn van de tabel 'meerjarenprogrammering beleidsdoorlichtingen'. De ervaringen van de diverse Kamercommissies met apart toegezonden brieven per beleidsdoorlichting zijn echter qua procedure en behandelwijze dusdanig positief, dat de commissie voor de Rijksuitgaven u verzoekt dit zo te blijven doen. Informatie in de begroting over beleidsdoorlichtingen kan zich dan beperken tot het informeren van de Tweede Kamer over de voorziene meerjarige programmering van de verschillende beleidsdoorlichtingen (welk begrotingsartikel komt welk jaar aan de beurt). Gedurende het hele jaar kan vervolgens de Tweede Kamer per afzonderlijke beleidsdoorlichting geïnformeerd worden op het moment dat er ook daadwerkelijk een scherp beeld is van de voorziene 'opzet en vraagstelling'.

1/3

De keuze voor aparte toezending van de 'opzet en vraagstelling' zal de kwaliteit van de behandeling, de interactie tussen kabinet en Kamer én de snelheid waarmee de beleidsdoorlichting kan worden gestart ten goede komen. Daarnaast wordt de timing van de feitelijk start en uitvoering van een beleidsdoorlichting niet meer afhankelijk gemaakt van de begrotingscyclus en hoeft een minister niet te wachten tot de begrotingsbehandeling voor een eventueel oordeel over de voorziene opzet en vraagstelling.

Inhoud van de 'opzet en vraagstelling'

De commissie voor de Rijksuitgaven constateert dat de tot op heden ontvangen brieven nogal verschillend zijn van opzet en inhoud. Positieve uitzondering daargelaten, ontbreken in de meeste brieven nog essentiële elementen die een volledige beoordeling van tijdigheid, volledigheid en kwaliteit van de uit te voeren beleidsdoorlichting goed mogelijk maken.

Om te komen tot een goede beoordeling is het zaak dat in elke 'opzet en vraagstelling' voldoende aandacht wordt besteed aan:

- Beleidsreconstructie. Duidelijk maken aan welke (begrotings- en beleids)doelen de doorlichting refereert. Inzicht in hoe wordt omgegaan met veranderingen in de tijd en hoe ver wordt teruggekeken.
- Volledigheid bronnen en onderzoeksmateriaal. Een overzicht van de instrumentevaluaties die worden betrokken en hoe bepaald wordt of op basis van het beschikbaar evaluatiemateriaal een adequaat synthese-onderzoek uitgevoerd kan worden. Een duiding vooraf of, op basis van het voorliggende materiaal, de kernvraag van een beleidsdoorlichting kan worden beantwoord: hoe het gesteld is met de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid? Zo niet, waar zitten hiaten en wat betekent dit voor de afdekking van het beleid door de beleidsdoorlichting? Moet nog ander of aanvullend nieuw onderzoek worden gedaan?
- Timing. Een motivatie waarom dit een goed moment is in de beleidscyclus om een doorlichting te houden. Is er voldoende ruimte voor een open debat over de geleerde lessen en de daaraan te verbinden conclusies?
- Onafhankelijkheid. Expliciet aangeven wie de doorlichting uitvoert (externe partij, een projectteam, de betrokken beleidsdirectie?) en wie er eventueel bij betrokken worden (stuurgroep, klankbord?). Daarnaast aangeven welke onafhankelijke derde de methodologie en de kwaliteit van de uitvoering toetst. Het oordeel en eventueel gegeven adviezen van de onafhankelijke derde zouden op basis van de RPE afzonderlijk bij een doorlichting moeten worden gevoegd.
- Besparingsvariant. Hoe krijgt de 20% besparingsvariant vorm? Is de keuze van besparingsopties helder? Wat is het referentiebudget?

De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de Tweede Kamer nu ook 'aan de voorkant' van de beleidsdoorlichtingen systematisch wordt geïnformeerd en de kans krijgt daar op te reageren. De commissie hoopt met haar suggesties uit deze brief de effectiviteit, kwaliteit en bruikbaarheid van de brieven met voorgenomen opzet en vraagstelling verder te verbeteren. De commissie beoogt dat de beleidsdoorlichtingen een bestendige en krachtige bijdrage gaan leveren aan het gesprek over doelmatig en doeltreffend beleid tussen kabinet en Kamer op alle beleidsterreinen. De commissie ziet uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

de voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
M.G.J. Harbers

de griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven,
E.A.J. Groen

